

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Ethica Symbolica E Fabularum Umbris In Veritatis Lucem
Varia Ervditione Noviter evoluta**

Pexenfelder, Michael

Monachii, 1675

7. Malum Principis exemplum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68709](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68709)

imperium suum hac virtute stabilivit; quæ tanta in eo fuit, ut Darius Persarum Rex manus ad cælum tendens precaretur: *Dii patrii primum mihi stabilite regnum; deinde, si de me jam transactum est, precor, nequis potius Asia Rex sit, quam iste tam justus hostis, tam misericors victor.* Curt. lib. 4. c. 26. Alexandro par Julius Cæsar, rerum potitus, statuas Pompeij dejectas, honorificè reposuit. Tum Cicero, Cæsar, inquit, dum Pompeii statuas reponit, suas stabilivit. Plut. in Apophth. Sapienter Salustius in bello Jugurthino: Non exercitus, neque thesauri præsidia regni sunt, verùm amici, quos neque armis cogere, neque auro parare queas; officio ac fide parantur.

VI. (g) Errant ergo Pseudopolitici & Machiavellistæ, quorum hæc sunt principia & axiomata, quæ Principibus instillant: *Subditos preme, ne rebelent: eos tributis agrava, ut eorum paupertate te dites & robres: metu eos opprime: oderint, dum metuant. Eis vires, opes, & animos adime, ut servos tibi facias & mancipis: arcibus urbes doma, ut semper sint sub fulmine.* Vidit meliora, docuitque Seneca, Neronis præceptor, qui ad eundem scribens lib. de Clement. Non est opus, inquit, latera monitium abscondere multiplicibus muris, ac turribus sepire: saluum regem clementia in aperto præstabit; crudelitas hostes multiplicat. Obsecutus huic monito Nero, initio imperii, cum rei cuiusdam capitis damnati sententiæ subscribendum esset, exclamavit: *Vtinam nescirem litteras!* Felix, si media & ultima primis respondissent. Theodosius Junior rogatus, cur neminem eorum, à quibus lædebat, multaret, respondit: *Vtinam liceret mihi & mortuos ad vitam revocare!* Alphonsus Aragonum Rex nimis lenitatis insimulatus, dixit: *Malo multos meà clementiâ & mansuetudine servare, quam paucos meà severitate perdere.* Egrege hoc, & ad genium Austriacæ gentis, quam in suam potentiam & tot regna laus clementiæ provexit. Malus custos diuturnitatis est metus; benevolentia valet ad perpetuitatem. Qui se volunt metui, necesse est, ut ipsi metuant quàm plurimos. Metuatur ergo Jupiter *Tonans, Fulminans, Vltor*; sed magis colatur & ametur Jupiter *Custos, Conservator, Opitulatur*, unde nomen habet, scilicet à *juvando*.

VII. (h) Sed quid? Jupiter Rex Divùm, hominùmque, ut libidini serviret, in varias animalium formas abiit. Quis hoc de summo deo vel ausus est credere, vel fingere? Poëtæ. Senecam audiamus c. 26. de vita beata. Sic vestras hallucinationes (imperitos philosophiæ Stoicæ alloquitur) fero, quemadmodum Jupiter Optimus, Maximus ineptias

(g) Pseudopoliticus error, nimia severitas. (h) Exemplum malum Principis.

ineptias poëtarum; quorum alius illi alas imposuit, alius cornua: alius, adulterum illum induxit & abnoctantem: alius sævum in deos, alius iniquum in homines: alius raptorem ingenuorum, corruptoremque. & cognatorum quidem: alius parricidam, & regni alieni, paternique expugnatorem. Quibus nihil aliud actum est, quam ut pudor hominibus peccandi demeretur, si tales deos credidissent. Sapienter hæc & verè. Eiusmodi nequam fuit, de quo S. Augustinus lib. 2. de civit. c. 7. Flagitiosus adolescens spectabat fabulam pictam in pariete, ubi inerat pictura hæc: Jovem quo pacto Danaës misisse ajunt in gremium, aureum imbrem. Atque ab hac tanta autoritate adhibet patrocinium turpitudini suæ, cum in ea se jactet imitari deum. Describit Nebulonis illius verba ventius, in Eunucho ita loquentis:

Suspectans tabulam quandam pictam, ubi inerat pictura hæc, Jovem Quo pacto Danaës misisse ajunt quondam in gremium, imbrè aureū. Egomet quoque id spectare cœpi. Et quia consimilem luserat Jam olim ille ludum, impendiò magis animus gaudebat mihi, Deum sese in imbrem convertisse, atque per alienas regulas Venisse, clàm per impluvium, fucum factum mulieri.

At quem deum? qui templa cæli summa sonitu concutit:

Ego homuncio hoc non facerem? ego illud verò feci, ac lubens.

En quid exempla possint, etiam afficta magnis auctoribus: habet enim hoc primum magna fortuna, ait in Panegyrico Plinius, quòd nihil tectum, nihil occultum esse patitur: Principum verò non modò domos, sed cubicula ipsa, intimosque secessus recludit, omniàque arcana noscenda famæ proponit atque explicat. Quò spectat Juvenalis illud:

Omne animi vitium tantò conspectius in se

Esse solet, quantò major, qui peccat, habetur.

Et alius: Principes nunquam Soli peccant; plurimos trahit exemplum. *Neronis* profectò temulentia tantum ad imitationem valuit, ut Roma ex urbe in popinam abiisse videretur. Libido, *Hellogabalo* autore, sic crevit, ut ne Philosophi quidem turpissimis voluptatibus intacti essent. *Sævitia*, *Commodo* gladiatorio cultu, ita in mores hominum manavit, ut ipsæ feminae gladiatorio cultu, & verò etiam audaciâ, in arenam procederent. Claudianum audi:

Scilicet in vulgus manant exempla Regentum:

Utque Ducum lituos, sic mores Castra sequuntur.

Cæterum meritò rident Arnobius & Lactantius supersticiosos gentium deos, quorum turpissima flagitia ipsorummet cultores promulgant & decantant. Re ipsa discimus ex Jove, in varias sese formas, fœdæ libidini explendæ vertentem, hominem huic vitio deditum, bestiarum affectus & figuras animo induere. Psaltes regius pronuntiat: *Homine cum in honore esset* (hoc est, dignitate proximè ad Deum accederet) *non intellexit* (nobilitatem suam) *comparatus est jumentis insipientibus, & similibus factus est illis.* (obbruitit concupiscentiis obsequendo, & mores belluinos sequendo.) Diceres Irominam rectæ rationi obtemperando, & suas cupiditates in officio continendo, quasi quendam in cœlo Jovem esse: quam dignitatem quia brutis libidinibus subjecit, cum Jove in varias turpitudines, hoc est, bestias, & pudenda dedecora abiisse. Sed de hac transformatione alibi. Satis de Jove; ad Neptunum convertamur.

SYMBOLUM XCIV.

Neptunus, maris Deus.

Ex Variis.

Ethicè.

1. Vigilantia Principis.
2. Fortitudo Principis.
3. Prudentia.
4. Justitia.
5. Severitas cum clementia.
6. Auctoritas.
7. Indulgentia nimia.
8. Prudentia militaris.
9. Sapiens magistratus.
10. Triplex mare, in quo jactamur.

Filius, quod diximus, Saturni & Opis, Jovis frater erat Neptunus, quem cum parvulum genitor devorare vellet, mater puerum in ovili absconditum, opilionibus inter agnos educandum tradidit: ejusque loco pullum equinum fasciis involutum, quem se peperisse simulabat, Saturno deglutiendum obtulit. Hic in orbis totius divisione, maris regnum obtinuit; unde Deus est aquarum; & dicitur quasi *Nantunus*, à nando, ut vult Cicero lib. de nat. deor. Tribuitur ipsi scæptri vice *Tridens*, ferramentum tricuspdatum, idque ob tres orbis Terrarum (nam quarta posteriùs est inventa) partes, quas oceanus ambit.

Vel